

Informatienota voor de raad

Datum 19 juli 2022

Onderwerp	Op weg naar een Zwols Isolatieprogramma
Versienummer	V 2.0

Portefeuillehouder A. Spaans

Informant P. Feldbrugge
Afdeling Concernstaf
Telefoon 038 498 3067
Email P.Feldbrugge@zwolle.nl
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. het proces en de uitgangspunten waarmee het gesprek met de stad wordt aangegaan bij het samenstellen van het Zwolse Isolatieprogramma.

Datum

29 juni 2022

Inleiding

In het vastgestelde coalitieakkoord zijn diverse elementen opgenomen die betrekking hebben op de energietransitie, meer specifiek op het isoleren en besparen. Het Rijk legt momenteel de laatste hand aan het Nationaal Isolatieprogramma.

Met dit voorstel wordt een eerste, richtinggevende stap gezet op weg naar een Zwols isolatieprogramma Wonen en krijgt de raad de gelegenheid kennis te nemen van de uitgangspunten waarmee we het gesprek met de stad willen aangaan om te komen tot een Zwols Isolatieprogramma. We willen en kunnen nu vaart maken met dit programma, om diverse redenen:

1. Energie (en vooral aardgas) besparen is door de enorme prijsstijgingen een urgente zaak voor alle Zwollenaren
2. terwijl tegelijkertijd daalt de koopkracht van huishoudens daalt.
3. In ons coalitieakkoord hebben we ons ook rekenschap gegeven van het feit dat dit kan leiden tot problemen voor inwoners met een laag inkomen.
4. Energie besparen heeft een positief effect op de hoeveelheid duurzame energie die we als stad moeten opwekken.
5. In de stad vinden zeer veel ontwikkelingen en initiatieven plaats. Ook op het gebied van besparen. We hebben sinds 2008 een stedelijk energieloket gehad waar veel gebruik van is gemaakt en dit zet zich nu fijnmaziger door in straten, buurten en wijken waar bewoners individueel en collectief aan de slag gaan. In toenemende mate groeit de behoefte aan overzicht en structurele versterking. Dat bleek ook bij de totstandkoming van het raadsvoorstel *'Besteding rijksmiddelen verduurzamingsmaatregelen kwetsbare huishoudens'*.
6. Het Nationaal Isolatieprogramma krijgt steeds verder vorm. Ook dat vraagt het bespreekbaar maken van de betekenis hiervan voor Zwolle en (de rol van) de gemeente Zwolle. Een belangrijke nadere invulling van het Nationaal Isolatieprogramma wordt deze zomer verwacht: de plannen van het rijk voor de verduurzaming van koopwoningen.

Voor urgente korte termijn maatregelen, vooruitlopend op dit isolatieprogramma, verwijzen we u naar het raadsvoorstel *'Besteding rijksmiddelen woningen kwetsbare huishoudens'*. Dat raadsvoorstel, gefinancierd vanuit rijksmiddelen, bevat een aantal maatregelen, gericht op de groep mensen met een laag inkomen en een slecht energetisch huis. Deze groep willen we op zeer korte termijn ondersteunen met het verlagen van hun gasrekening.

We hebben de ambitie dat dit Zwolse Isolatieprogramma Woningen vanaf 2023 een belangrijke basis kan bieden in samenhang met zowel gebiedsgerichte ontwikkeling van collectieve warmtevoorzieningen als de stadsbrede ontwikkeling van het opwekken van energie. Het is gericht op alle woningen in Zwolle.

Overigens zijn we ook van plan een isolatieprogramma voor bedrijven te ontwikkelen. Daarover volgt een separaat voorstel.

Kernboodschap

Om de in het coalitieakkoord uitgesproken ambitie om in 2040 klimaatneutraal te zijn te realiseren is - naast het overschakelen op duurzame energiebronnen - energiebesparing nodig. De stijgende energieprijzen maken versnelling van dit proces urgenter en we willen aansluiten bij het Nationaal Isolatieprogramma. Om tot een Zwols Isolatieprogramma te komen willen we het gesprek met de stad aangaan. We willen zorgen voor een gedeeld vertrekpunt ('common ground') door een vijftal

Datum 29 juni 2022

uitgangspunten in te brengen en te toetsen aan inwoners(initiatieven) en zo'n 60 tot 80 belanghebbende en kennisdragende partners.

Toelichting

We hebben in ons coalitieakkoord de ambitie uitgesproken om in 2040 klimaatneutraal te zijn. De huidige energiebehoefte kan niet opgevangen worden met duurzame bronnen: het besparen van energie is noodzakelijk. De woningen in de stad zijn echter niet van ons, en er is geen wetgeving die huishoudens tot besparing verplicht. Dat vraagt een actievere stimulerende en ondersteunende rol van de gemeente.

De stijgende energielasten betekenen een toegenomen behoefte van inwoners om te isoleren en een toenemende behoefte aan ondersteuning daarbij. Zeker voor financieel kwetsbare huishoudens is versnelling nodig de komende jaren. Voor aanvullende korte termijn maatregelen verwijzen we u naar het raadsvoorstel *'Besteding rijksmiddelen woningen kwetsbare huishoudens'*.

Inwoners (zowel huurders als woningeigenaren) hebben, ongeacht hun inkomen, op zeer diverse wijze te maken met de (on-)mogelijkheden om over te gaan tot verdergaande isolatie- en besparingsmaatregelen. We willen eerst goed met ze spreken om te bezien waar en hoe de gemeente kan versterken.

We zoeken naar een manier om de bewoners die in energiearmoede leven te betrekken bij de veranderingen in hun wijk, straat en woning. Dit vereist maatwerk, waarbij de mensen die namens de overheid of andere instanties in contact komen met de bewoners, over gedegen en uitgebreide kennis moeten beschikken. Deze kennis mag niet alleen van technische aard zijn, maar moet juist ook het sociale aspect van de energietransitie (communicatie, schuldhulpverlening, psychische problematiek) omvatten. Techniek én het sociale domein moeten samen optrekken om de transitie ook voor de financieel kwetsbaren mogelijk te maken.

Omdat de energietransitie voornamelijk een sociaal-maatschappelijke transitie is, willen we samen met inwoners(initiatieven) en professionele partners het isolatieprogramma vormgeven.

Consequenties

We zorgen voor een gedeeld vertrekpunt ('common ground') om een effectief proces te kunnen starten. Dit doen we door het organiseren van één of meerdere bijeenkomst(en), bestaande uit een aantal workshops, waarin we onze uitgangspunten inbrengen en toetsen aan inwoners(initiatieven) en partners. Hierbij nodigen we in ieder geval uit: geïnteresseerde inwoners, woningbouwcorporaties energie-buurtinitiatieven en partners uit het sociaal domein. Daarnaast vragen we bedrijven uit de installatie-, isolatie- en bouwsector om aan te schuiven en (vertegenwoordigers van) VVE's, huurders in de particuliere sector, NMO, Milieuraad, participatieraad etc. Dit zijn ongeveer 60 tot 80 belanghebbende en kennisdragende partners.

De gemeente heeft een regierol in dit proces. Daarom starten we met het zorgen voor een gedeeld vertrekpunt door onze uitgangspunten te toetsen. Op basis van onze ervaringen met alle aspecten van de energietransitie in de gebouwde omgeving hebben we de volgende punten verzameld.

Uitgangspunt 1 - Het perspectief van inwoners is leidend

Welke groepen kunnen we hierin onderscheiden? Hoe komen deze van bewustwording tot daadwerkelijke besparing? Welke wel stappen doorlopen ze daarbij, welke partners zijn hierbij nodig en hoe kunnen we deze klantreizen versterken? We onderscheiden hierbij op hoofdlijnen vier klantreizen. De huurder bij een woningbouwcorporatie, een huurder van een particuliere verhuurder,

Datum 29 juni 2022

een grondgebonden woningeigenaar en een lid van een vereniging van eigenaren. We hebben een korte schets opgesteld die we graag in bespreking brengen bij onze partners.

Uitgangspunt 2 - Maak het installatie-, bouw- en isolatiebedrijven makkelijk om het werk zo snel en efficiënt mogelijk uit te voeren

Hier is veel kennis uit de praktijk beschikbaar. Uit onze contacten blijkt dat bedrijven worstelen met een tekort aan arbeidskrachten en dure materialen. Ook wordt relatief veel tijd besteed aan offertes, die uiteindelijk niet doorgaan omdat inwoners toch twijfelen of hun financiering niet rondkijken. Hun ideeën over hoe het anders kan willen we meenemen.

Uitgangspunt 3 - Versterk met een structurele aanpak de buurt- en wijkinitiatieven en energiecoaches in aantal, kwaliteit, professionaliteit en inclusiviteit

We willen weten wat er nodig is om dit mogelijk te maken. En we willen bezien aan welke werkzaamheden ze niet toekomen, terwijl het wel nodig is. Bij succes kan de aanpak worden opgeschaald naar andere wijken. Daarmee krijgen ook de werkzaamheden die we als Zwolle in het kader van het samenwerkingsverband Transform met Deventer, Apeldoorn en Zutphen ontwikkelen en uitvoeren een inbedding die past bij de stad.

Uitgangspunt 4 - In ons collegeakkoord hebben we nadrukkelijk voor ogen om kwetsbare huishoudens te ondersteunen met verduurzamingsmaatregelen

Bewoners hebben veel vragen rondom de energietransitie. Wat betekent het voor mij? Welke mogelijkheden heb ik? Kan ik het wel betalen? Welke hulp heb ik nodig? Dit zijn vragen waar iedereen een antwoord op moet vinden en dit kost veel tijd en energie. Voor mensen in een financieel kwetsbare positie is dit nog moeilijker dan voor mensen zonder geldzorgen. In ons raadsvoorstel 'Besteding rijksmiddelen verduurzamingsmaatregelen kwetsbare huishoudens' doen we een eerste aanzet met incidentele middelen in 2022. In ons coalitieakkoord hebben we voor de jaren 2023, 2024 en 2025 € 1 miljoen vrijgemaakt. We nemen hierin elementen van het ChristenUnie/GroenLinks plan armoedebestrijding mee, zoals verwoord in ons coalitieprogramma. Ook brengen we de mogelijkheid in beeld om inkomensverhogend te participeren in opwekmogelijkheden in de buurt.

Uitgangspunt 5 - We maken het Nationaal Isolatieprogramma optimaal bruikbaar voor Zwolle

Hoewel nog niet alle kabinetsplannen door het parlement zijn vastgesteld zijn de contouren helder. Dit zijn:

- De ambitie om ongeveer 750.000 koopwoningen via een lokale aanpak samen met gemeenten te isoleren. Najaar 2022 komt het rijk met een nadere uitwerking
- Subsidies nemen toe
- Leningen worden goedkoper en meer toegankelijk voor kwetsbare huishoudens
- Verhuur is vanaf 2030 alleen toegestaan met energielabel C of lager. Woningbouwcorporaties worden hierbij financieel geholpen, want met de afschaffing van de verhuurderheffing wordt extra investeringsruimte voor corporaties vrijgemaakt.
- Samen energie besparen met laagdrempelige maatregelen, vooral voor kwetsbare huishouders in een woning met een slechte energieprestaties.

De uitgangspunten die we met onze partners bespreken stellen we vervolgens gezamenlijk vast. Per uitgangspunt wordt een plan van aanpak opgesteld, samen met de betrokken/relevante partners. De gemeente heeft hierover de regie, maar stelt samen met de partners de inhoud vast. Op hoofdlijnen ontstaat zo in samenwerking het Zwols Isolatieprogramma.

Datum

29 juni 2022

Risico's

Met het uitspreken van de wens van een Zwolse Isolatieprogramma Woningen ontstaat het risico dat de vele belanghebbenden (van individuele inwoner tot ander overheden) hun ideeën of behoeftes in dit programma concreet willen terug zien. Dat vraagt sturing op het hoofdlijnen en flexibiliteit in de uitvoering.

Financiën

De ambtelijke kosten om het Zwols Isolatieprogramma tot stand te laten komen en daarna te begeleiden kunnen worden gedekt uit de (verwachte) middelen vanuit het regeerakkoord. De uitvoering wordt hierop vooruitlopend ter hand genomen en het voorstel hiertoe wordt in begroting 2023 meegenomen. Voor de uitgangspunten 1,2,3 en 4 brengen we een financiële bandbreedte tot maximaal € 500.000 structureel in, zoals verwoord in ons coalitieprogramma.

Communicatie

De invoering van het Zwols Isolatieprogramma vraagt om intensieve communicatie met diverse doelgroepen, waaronder inwoners, woningbouwcorporaties, energie-buurtinitiatieven, partners uit het sociaal domein, bedrijven en belangenbehartigers. De communicatie-aanpak die hiervoor nodig is wordt zo snel mogelijk uitgewerkt.

Vervolg

Eind 2022, begin 2023 verwachten we uw raad een voorstel tot het Zwolse Isolatieprogramma Woningen te kunnen voorleggen.

Openbaarheid

Openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer